

TYOLOGIE „PROBLEMATICKÝCH“ RODIČŮ

(zdroj: časopis Řízení mateřské školy – ročník V ; číslo 1 ; září 2015)

V současné společnosti se setkáváme s mnoha postoji, stanovisky a názory, pokud jde o pojetí výchovy dítěte. Pedagogové si uvědomují, že dochází k viditelné změně v oblasti hodnot nejen v rodinách, ale i obecně ve společnosti. Můžeme říci, že ve své podstatě nadčasovou definici pronesl v tomto směru docent Matoušek, když označil rodinu 21. století za instituci skořápkovou, nestabilní a křehkou.

Bc. Lenka Polášková – autorka působila více než 13 let jako učitelka a ředitelka mateřské školy. Aktuálně se věnuje lektorské praxi a publikační činnosti.

Děti ke svému životu nutně potřebují rodiče, kteří jim dávají lásku, ale také přiměřeně nastavují hranice. Technologie nemohou rodičovskou výchovu nahrazovat, ani kompenzovat. Právě rodiče zásadní měrou ovlivňují i klima škol a tříd a chování svých dětí.

...

TYOLOGIE RODIN (Trpišovská, Vacínová, 2007) :

1. NEZRALÁ RODINA

Rodičovství je vnímáno zpravidla jako neočekávané nebo nechtěné.

Projevy dysfunkčnosti, se kterými se můžeme setkat:

- Nestabilita rodiny
- Nedostatek sebedůvěry v rozhodování rodiče
- Názorový nesoulad mezi rodiči, zejména v oblasti výchovných přístupů
- Problémy v oblasti sociálně-ekonomické (bydlení, zaměstnání).

2. RODINA PŘETÍŽENÁ

Každý jedinec přistupuje jinak k zátěžovým a stresovým situacím, a pokud podlehně pocitu, že se zhroutí, setkáváme se s projevy frustrace, beznaděje, vyčerpání, což má pochopitelně vliv na komunikaci s okolím i na chování vůči dítěti.

Projevy dysfunkčnosti, se kterými se můžeme setkat:

- Sklony ke zkratkovitému jednání
- Neochota přiznat si chybu
- Poučování okolí
- Odkládání řešení problému
- Nedostatek času, nespolehlivost, nedodržování slibů

3. RODINA AMBICIÓZNÍ

Na první pohled je prostředí rodiny a její zázemí vnímáno jako mimořádně dobré pro dítě. V rodině však často bývají nastaveny jiné priority a dominují takové cíle, jako je kariéra, úspěch ve studiu, vyniknutí ve sportu či požadavek na vysoký materiální standard.

Projevy dysfunkčnosti, se kterými se můžeme setkat:

- Nepřiměřené nároky na pedagogy nebo mateřskou školu

- Neochota přiznat jakoukoli chybu či nedostatek svůj nebo dítěte
- Popření skutečnosti, že by dítě mohlo citově strádat
- Zvýšený sklon ke kritice okolí
- Sklony k nedůtklivosti a agresivnímu chování

4. RODINA PERFEKIONISTICKÁ

Setkáváme se s nezdravou mírou soutěživosti dítěte a neschopností rodiče adekvátně reagovat na neúspěch. Rodiče vyvíjejí na dítě nátlak, aby podávalo vysoké výkony a vykazovalo perfektní výsledky. Tlak ze strany rodičů může mít negativní vliv na psychosomatiku dítěte.

Projevy dysfunkčnosti, se kterými se můžeme setkat:

V podstatě jsou totožné s ambiciózním typem rodin.

5. RODINA IMPROVIZUJÍCÍ A LIBERÁLNÍ

Členové tohoto typu rodiny často argumentují tím, že chtějí z dítěte vychovat osobnost. Setkáváme se s absencí pravidel a hranic ve výchově dítěte. Takovým přístupem však rodiče neprospívají ani sobě, ani dítěti. Právě pedagogové v mateřských školách se často setkávají s dětmi, které své rodiče doslova terorizují, osobují si právo o všem rozhodovat a mít poslední slovo.

Projevy dysfunkčnosti, se kterými se můžeme setkat:

- Neochota přiznat si problém
- Neochota spolupracovat s pedagogy a přistupovat na možnosti řešení a návrhy alternativ
- Prosazování daného výchovného přístupu, neochota cokoliv měnit

6. ROZMAZLUJÍCÍ (tzv. PROTEKCIONÁŘSKÁ) RODINA

Rodiče se snaží dítěti za každou cenu ve všem vyhovět. Dítě nemá rozumně nastavené hranice.

Projevy dysfunkčnosti, se kterými se můžeme setkat:

Neochota přiznat si chybu ve výchovných přístupech k dítěti
 Protěžování dítěte za každou cenu
 Hledání viníka v okolí (kolektiv dětí, pedagog)
 Zvýšená míra citlivosti rodičů na bezpečí dítěte

7. ODKLÁDAJÍCÍ RODINA

(pro pedagogy obtížně odhalitelná; uvedený typ bývá často součástí výše uvedených příkladů)
 Některé rodiny s projevy dysfunkčnosti a dlouhodobě neřešenými problémy souvisejícími s dítětem mají tendence dítě „odkládat“ a odkládat tak i řešení problémů.

V mateřských školách se pedagogové v poslední době setkávají nově s dalším jevem, a sice s „odkládáním“ starších sourozenců v případě matek na mateřské dovolené. Dítě pak pobývá v mateřské škole od ranních hodin do pozdních odpoledních hodin. V některých případech pedagogové otevřeně přiznávají, že registrují citové strádání dětí.

V pedagogické praxi se často podceňuje význam komunikace a komunikačních strategií při spolupráci rodiny a školy. Základní znalosti však pomohou předcházet vzniku konfliktních situací, které lze zařadit mezi vysoce zátěžové. Proto by zejména vedoucí pracovníci měli věnovat pozornost součinnosti pedagogického týmu a rozvíjet jeho kompetence v oblasti komunikace, komunikačních strategií a řešení problémových situací na pracovišti.